

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe an; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 an 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatimile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 101.

— Sibiu, Mercuri 17/29 Decembre. —

1880.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“.

Diariu politicu, national-economicu și literariu:
pe anulu alu IV-lea

carele se începe cu 1/13 Ianuariu 1881.

Apropiandu-se finea anului curente, deschidemu prenumeratiune noua la diariulu nostru, totu pe langa conditiunile cunoscute de mai înainte.

Pretulu de abonamentu este:

În lăintrulu monarhiei pe 12 luni 8 fl., pe 6 luni 4 fl. v. a.

În străinatate 22 franci pe 12 luni, 11 franci pe 6 luni, din cauza că de unu an încôce portu în afara, în locu de a scade, s'a mai adaosu cu 1/3 din ce fusese până atunci.

În Sibiu pretulu este 3 fl. 50 cr. pe 6 luni; dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Fiindu-că nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, rogamu pe dnii abonati, că se binevoiesca a înainta oo. adrese și pretulu pe câtu se pôte mai curendu, ceea ce se pôte mai usioru prin mandate (asemnatiuni) postali, de a dreptulu la redactiune în Sibiu. Piat'a mica Nr. 27.

Adresele se fia scrise curatu, cu caractere clare, și dupace statiunile de posta se înmultiescu mereu chiaru și pe la sate, în prea multe casuri este neconditionatu necesariu a se însemna și comitatulu respectivu.

Resultatele osteneleloru nôstre de trei ani, le supunemu cu consciintia linistita la judecat'a aceluor lectori, carii nu'si pregetara a urmari activitatea nôstra dela începutu și până astadi.

Redactiunea.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episóde din viét'a episcopului Joanu Popu de Lemeni.

(Continuare din Nr. 47.)

Încependu dela Nr. 17 și continuandu până la Nr. 22, apoi érași dela Nr. 41 până la 47 adeva în treispredecé nri ai acestui diariu din a. c. publicasemu o serie de episóde biografice și istorice despre episcopulu Joanu Popu Lemeni și contimpuraniile sei, între cari se întielegu și auctoritatile supreme din marele principatu alu Transilvaniei, câte au statu camu dela anulu 1800 până la 1850. Înainte de a me încumetá la acelea publicatiuni, me consultasemu cu unii dintre amicii mei asupra întrebarei, dacă a venitu sau nu timpulu, în care se facemu cunoscutu materialulu istoricu relativu la noi romanii ardeleni din acelu periodu. Cei mai multi imi disera, că trebuia se o facemu și până acuma, că-cí dupa mórtea betraniloru septuagenari și octogenari câtii mai petrecu cá nisce straini printre generatiunile moderne, cine scie dacă informatiunile aceluor voru mai vedea lumin'a, séu că voru disparea de odata cu ei și loculu loru ilu voru ocupá traditiunile fabuloase, false și incurcate cu anachronismii cei mai absurdi. Pe altii érași îi gená îngrijurarea, că inca totu se mai afla ómeni în viétia, carii au luat parte activa, anume la fatalulu procesu din Blasiu.

Dupace am vedutu publicatiunile domnului Eugenu de Friedenfels,*) decisiunea mea a fostu luata. Nu mai este permisu a tacea la atâtea informatiuni cu totulu raticate, la atâtea acte oficiali, fórtu reu interpretate, imi disera eu, apoi ajutatú cu tóta bunavoint'a și promptitudinea de fostulu meu odinóira professoru venerabilele octogenariu domnulu canonicu Constantinu Papfalvi, scoseiu la lumina cele ce se vedu în foisiór'a susu citatiloru Nri.

Între acestea ne surprinse și dn. Alexiu Jakab,

*) Joseph Bedeus von Scharberg. Beiträge zur Zeitgeschichte Siebenbürgens im 19 Jahrhundert. Von Eugen von Friedenfels. 2 Theile. Wien 1877. Lectura de altumentrea fórtu interessanta.

Despre serbitute sau sclavia.

(Urmare.)

Tractarea sclaviloru în vechime.

Aceea differia fórtu multu întrú o multime de îngrijurari. În unele tiri asiatice sclavii erau tractati destulu de omenesce, éra crudimea și atrocitatiile crunte erau rare. În Greci'a sclavi'a (Douloi, doulia, de unde romanesculu dulau?) nu era tocma aspra, cu exceptiune de tractarea sclaviloru din Lacedemoni'a, unde domniiloru brutali și crudi din crescere și dupa legile loru, pe langa ce subjugasera pe toti locuitorii cetatiloru Helos și Messeni'a, apoi îi si tractau mai reu decâtu pe vite, supunendu'i la lucru multu și greu și pedepsindu'i tiranesce. Preste totu grecii aveau sclavi fórtu multi; asia de ex. istoricii au calculatu, că în micile provincii Aegina și Corintu (cu cetatea) se aflau în periodulu celu bunu alu greciloru la 930 mii de sclavi, parte mare adusi din tierile de pre langa marea négra. În Athen'a pe la 300 înainte de Chrs. se aflau numai 21,000 cetatieni liberi și vreo 10,000 clienti totu liberi, sclavi inse aveau dela 300 până la 400 de mii, mai multi barbati decâtu femei. Cultur'a pamentului, profesiunile industriane, montanistica, tinerea de vite, precum și multimea de ocupatiuni domestice, necesarie, folositorie și de luxu, se faceau totu numai prin sclavi; éra cetatienii liberi isi reservasera dreptulu de a comanda, a judeca și a se bate, a tine adunari și a se certa, a se ocupa și de comertiu, în fine a se desfeta în mancaru și beuturi. Urme din acea viétia antica se mai cunoscu până în dío'a de astadi la o parte din grecii moderni.

Dupace a începutu se ródia coruptiunea asiatica la viétia nationale a greciloru, tractarea sclaviloru ajunsé a fi multu mai aspra. Domniiloru și dómnele loru asteptau dela sclavii loru prestatiuni imposibili, éra daca nu le îplineau, li se dictau

pedépsé fórtu grele. Sclavii nu mai erau considerati întrú nimicu cá ómeni. De aci încolu nu le mai era permisu a se înbraca cu vestminte cá ale ómeniloru liberi, nici a'si tunde barb'a și perulu, cu atátu mai puținú le era permisu a porta arme, adeva în acestea puncte sortea sclaviloru din antic'a Greci'a semena fórtu multu cu starea iobagiloru din Europ'a și din tierile unguresci. Sclavii fugari și furi erau batuti cu biciu și torturati asia, în câtu din tortura mai totudeauna urm'a mórtea loru. Pedéps'a cea mai aspra era manarea róteii de móra, în locu de a o mana cu apa. Cá se nu fuga sclavii, erau inferati cam de regula în frunte. Alte pedépsé usitate la grecii, remase cá suvenire triste ale tiraniei, ne potú fi cunoscute și în Romani'a dela turci și dela grecii fanarioti. Betranii carii au traitu până în a. 1821 sub fanarioti și cei carii citescu pe scriitorii bizantini, sau si numai istori'a imperiului otomanu, arú fi în stare de a compune o lunga lista de pedépsé și torture grecesci. Câteva din acelea erau din nefericire, cunoscute prea bine și în Transilvani'a.

Pretulu sclaviloru la grecii.

Acela au diferitu fórtu multu, dupa epoce și îngrijurari. Pe timpulu lui Homeru o sclava se cumpará, dupa cum era de robusta, ori frumoasa, laborioasa, cu pretiu de 4 până la 20 de vaci sau boi. „Cátu ai datu pe acea sclava négra?“ „Am datu 4 vaci.“ „Cátu ai datu pe cea alba tenera?“ „15 vaci.“ — Industriari de manufacturi, cá croitori, pantofari, cococari etc. se vendeau cu câte 3 până la 6 mine, sau dupa banii moderni, câte 100 până la 180 fl. v. a., éra pastorii de vite și agricultorii costau mai puținú; sclavii puținú câtii sciau carte, mai alesu grecésca, se plateau dela 8 până la 20 de mine, adeva multu mai bine decâtu oricare altii din alte clase de sclavi. Acestea pretiuri mai bune îndemnau pe negutiatori, cá pe baiatii de sclavi se'i dea și la invetiatura, cá asia se aiba pretiu mai mare.

memburu cosp. alu academiiei magiare, cu alte publicatiuni relative la cestiunile religioase și politice romanesci, mai ample de câtu ale lui E. Friedenfels, inse totu asia de unilateralu, totuodata fórtu pasionate*); éra în câtu pentru descrierea evenimenteloru din Blasiu, apoi Friedenfels si Jakab: focu si apa, opiniuni diametralu oppuse. Asia de ex. unulu dá totu dreptulu profesoriloru și condamna pe episcopulu, cestalaltu dá pe professori de rebeli, pe episcopulu de martiru; unulu înaltia pe Siaguna si trage în tina pe Lemeni, cesta din contra considera cá instrumentu pe Siaguna si ar înaltia la ceru pe Lemeni. Ambii au la dispositiune aceleasi documente, din aceleasi archive si ambii sugu din ele miere si veninu, dupa cum dictédia fia-caruia geniulu seu.

Asia dara, daca nu îngrijimu noi de istori'a nôstra, éca îngrijiescu altii de ea, luandu-ne sub tutoratulu loru, cá-cí ne tnu de minoreni, séu ceea ce este si mai reu, de lenesi, caroru nu le pasa de ceea ce se întempla cu noi si îngrijuru de noi.

Se pôte cá se mai tacemu?

Intr'aceea luminá Ddieu si pe vreo-doi nasaudeni, cá se publice în „Scól'a romana“ din Nasaudu biografi'a episcopului Joanu Lemeni asia, precum o dictase densu în exiliulu din Vien'a în anii extremi ai viétiei sale, d-lui Joachim Murasiu în péna.

Minunatu materialu. De aci încolu lipsesce inca publicarea, în parte reproducerea unoru acte, prin care se potú rectificá cele mai grele erori ale dd-loru Friedenfels si Jakab, anume relative la procesulu din Blasiu, care s'au aprinsu mai antaiu dintr'o schinteia aruncata de cátra fericitul Simionu Barnutiú în „Fói'a pentru minte, ánima si literatura.“ Dela 1830 în tóta Europ'a se pornise o noua agitatiune febrile pe tóte terenele si în tóte directiunile. Transilvani'a si Ungari'a se aflau, precum se scie din alte publicatiuni, într'o fervere care împingea mereu spre revolutiune. În câtu pentru romanii, apoi ei dela 1 Ianuariu 1838 până la catastrofa din Blasiu se întrebau neincetatu unii pe altii în Gazet'a si Fói'a lui Baritiú, câtu pe fácia, câtu printre linii, despre atitudinea ce aru avea se ia în casuri neprevédute. Simionu Barnutiú a creditu, cá cele de

ántaiu reforme de care aru trebú se se apuce romanii, ar fi pe terenulu bisericescu. În altu Nru vomu vedea în acésta materia opiniunile lui de înainte cu 37 de ani, opiniuni care astadi abia aru mai fi în stare se turbure somnulu cuiva, candu din contra înainte cu o generatiune ele treceau aprópe de revolutionarie.

(Va urmá.)

In memori'a lui Josifu Hodosiú.

Cétia négra se stracora preste culmea din Ardealu, Barc'a mortiei ér' plutesce c'unu anuciú funebralu, Ce ni-duce trist'a fama din frumosulu resaritu: „Fiii Romei sunt în doliu“ . . . Josifu Hodosiú a moritu!

Pána candu totu suferintia umeri-ti va apasá O natiune romanésca, pána candu vei suspiná? Provedinti'a din 'naltime, angerii colu de susu Nu voiescu a-ti mai suride? zimbetulu loru au apusu?

Nu esiste pentru tine nicairi pre-acestu pamentu Vre o dulce mangaiere, fara numai în mormentu? Cós'a rece-a crudei mórte pána candu va secerá Fara mila firulu vietiei, celoru scumpi 'naintea ta?

Pána candu Divinitate voiesci a ne mai cerca? Nu-i destula tirani'a, ce se 'ncerca a sufocá, Celu mai sacru dreptu din lume, alu popóraloru odoru, Limba, simtiu de libertate si-al' natiunei santu amoru?

Traianidii éra astadi fruntea loru si-o incretiescu De dorere si de lacrimi pentru Bardulu romanescu, Care-acum acum plutesce susu în ceriulu azuriu Se se róge pentru fratii, carii plangu la-lu lui sicriu!

Stórs'ai lacrimi sufletu nobilu din al' nostru peptu doiosu, Numai doliu si 'ntristare, numai cugetulu nuorosu Ni-ai lasatu în urm'a-ti rece; dar' juramu nu vomu uitá Pentru dreptu si libertate, cá si Tine-a ne luptá!

Dormi umbra maretia 'n pace, noi de multu amu pretiuitu Meritele-ti neuitate, ce viétia ti'a finitu! Flori si lauri pre mormentu-ti noi cu totii vomu plantá; Colo susu în fericire nici pre noi nu ne uitá!

Vien'a, 19 Dec. 1880.

Sebastianu P. Radu.

*) Szabadságharczunk történetéhez. Visszaemlékezések 1848—1849-re Budapest 1880. Optu fasciclii.

Starea sierbilorului în Rom'ă veche.

Nicairi sistem'ă sierbitutiei — că-ci sistema era — nu a fostu asia desvoltata si regulata chiaru prin legi, că în Rom'ă antica. Cei carii afla placere a compara sclavi'ă posteriôra européna din epocele christianismului cu cea antica, au materialu aprópe de ajunsu în legile Romei.

Precum la greci, asia si la Rom'ă în primii secolu ai existentiei sale sub regi si în republica, conditiunea sierbilorului fusese multu mai de suferitu decâtu mai tardiu. La inceputu sierbii erau considerati mai multu că făcându parte din familia; de aceea domnulu lor se si nimea în acestu sensu Pater familias; de aci membrii ei se diceau familiares si Pueri, de unde se pare că a mai remasu până în dio'ă de astadi usulu în Romani'ă, unde betranii voindu a dispune ceva, striga pe servitoriu, cu: „Baiate! N'audi baiate?“ éra pe servitóre: „Fa! N'audi fă?“ adeca fata. Betranii dicu baiatu si la juni până la etate de 20—24 de ani. „Buni baiati are vecinulu Nicolae, unulu s'ă logoditu dilele acestea cu fat'ă cea mai mare a popii“.

Dintr'odata cu inavutirea, cu crescerea puterii singuraticilor, cu luculu si cu coruptiunea, sörtea sierbilorului deveni totu mai aspra, mai trista si în cele din urma desperata. O specie de tiraniă rafinata ocupă successive loculu tractarei, la care tinea vechiulu pater familias. Pentru-că proprietatea domnilorului asupra sierbilorului se fia definita cu mai multa precisiune, dela o epoca înainte li se dete nume de Mancipium (dela manu capio, apucu, tinu cu man'ă, ilu am a mana, în mana, este alu meu). Sclavii din nascere si cei luati în batalii se diceau si Vernae. Dupa teoriile vechi, acestia erau sierbi „jure gentium“, éra cetatienii liberi ajunsu în sclavia erau considerati că atari „jure civili romano“. Aci apoi se distingea între servitus justa, daca cineva érá condamnatu prin legea statului, si servitus injusta, candu unu romanu liberu cadea în captivitate bellica.

Sierbii (sclavii) Romei erau ce e dreptu, considerati si ei că ómeni, nu că animale necuvenatátorie, li s'au denegatu inse si luatu ori-ce drepturi personali, prin urmare tocma prin acésta, eo ipso, au fostu degradati la conditiune de lucru, de obiectu, de marfa. Adeca tocma precum devenisera iobagii din Ungari'ă si Transilvani'ă în sensulu Verböczianu din sec. alu 16-lea. Sclavilorului din Rom'ă nu le era permisu nici macaru exercitiulu publicu alu vreunei religii; ei nu puteau dispune nici de averea propria (Peculium) căta erau în stare se'si castige că sclavi, ci dupa mörtea lor trecea tóta la domnu. Numai unii domni mai buni de ánima le permiteau se'si faca si testamentu. Sclavii nu se considerau că avendu consangeni (cognatio); marturisirea lor nu avea nici-o valóre la tribunale, precum nu avea a crestinelorului din Turci'ă până în anii mai din urma. Domnii lor ii puteau bate si pedepsi dupa placu, cu vina fara vina, precum facu multi ómeni până în dio'ă de astadi, chiaru si cu membrii familiei lor. Sclavilorului nu le era permisu se intente processe, precum n'ă fostu permisu iobagilorului din susu numitele tieri, din Poloni'ă si din alte câteva staturi. Numai domnulu seu avea dreptu se pörte procesu pentru sclavulu seu, si dupa lex Aquilia domnulu celui inculpatu avea se respunda pentru acesta, în acelu sensu, că si cum de exemplu, daca boulu dlui A. ar fi inpusu pe boulu lui B. atunci A. era datoriu a desdauna pe dn. B., éra nu pe boulu acestuia.

O singura urma de dreptu omenescu le mai remasese sierbilorului: de a'si cumpara libertatea, daca erau în stare se'si castige bani de ajunsu si daca se puteau invoí cu domnii lor, sau daca li se intemplá se dea preste câte unu domnu bunu de ánima si milosu.

Atrocitatile domnilorului, exercitate asupra sierbilorului, au indemnatu pe auctoritatile Romei a lua de mai multe ori mesuri legislative si administrative în favóre sierbilorului; dara trufiei romane ii pasá tocma asia puçinu de legi că acelea, pre cătu 'ia pasatu si aristocratiei europene de preceptele christianismului si de ori-ce legi humanitare, mai alesu până la revolutiunea cea mare din Franci'ă.

Sierbii cetatienilorului particulari se numiau Servi privati, éra ai statului Servi publici, si acestia erau tractati mai bine. Sclavii la Rom'ă nu erau obligati a se distinge că la greci, de cetatienii liberi prin inbracamente, dara nu le érá permisu se pörte vestmentu de colóre alba sau prea deschisa, ci inchisa si de calitate multu inferiôra; trebuia se amble cu capulu descoperitu, fara sandale, cu perulu si barb'ă netunsa, Domnii lor le dedeau nume cum le placea lor, inprumutate mai multu dela patri'ă fia-caruia.

Pretiuulu sclavilorului differa si în Rom'ă fórte multu, dupa calitatile loru fizice si spirituali.

Pre candu Rom'ă se aflá în culmea puterii sale, numerulu sierbilorului se multise atátu de tare, în cătu patricianii cei mari nici nu mai sciau care căti are, buna-óra că Lucullus si altii. Odata le venise ide'ă la mai multi senatori, că se afle numerulu sclavilorului prin unu recensementu; unulu din betrani inse 'i reflectá, că ar fi unu lucru nespusu de periculosu, daca sierbii aru aflá pe cale oficiale, că numerulu lor este neasemenatu mai mare decâtu alu cetatienilorului liberi. Adeca cam precum se ferescu cei dela putere în staturi moderne poliglotte, că nu cumva se se afle numerulu nationalitatilorului dupa suflete. În Rom'ă si preste totu în Itali'ă erau sclavi adusi din tóte tierile cunoscute în vechime, de nationalitati si coloru fórte diferite.

(Va urmá.)

Transilvani'ă.

— Sibiiu, 27 Dec. n. Prim'ă di de Craciunu dupa calindariulu gregorianu a semenatu mai multu cu a Pascilorului; timpu seninu si fara geru, în cătu unele dame inbracate de serbatóre s'au incumetatu a esi numai în talia, cum se exprima densele pe francesce, fara nici-unu vestmentu mai grosu pe de asupra; a dou'ă di inse a ninsu.

Dela câteva locuri de prin pregiuru ne vinu sciri fórte placute, relative la espositiunea viitória. Până candu barbatii facu la planuri greóie si tardive, femeile nóstre s'au si apucatu de lucru asia, precum le spune sanetosulu loru instinctu. Multe au statu până acuma la indoiéla, că óre de ce se se apuce. Acum că a esitu apellulu comitetului si s'ă inpartitu în cinci mii de exemplarie, nu are se stea nimeni în cumpene. Optu luni mai sunt până la deschiderea espositiunei; de altumentrea decisiunea adunarei gener. dela Turd'ă este cunoscuta din Augustu. Ori-ce, numai se fia bunu si frumosu, lucratu de manile ei. Că se voru inparti premie, medalii, diplome laudatorie: tóte se voru intempla; dara consciinti'ă că au lucratu la intemeierea renumelui romanescu, este mai pre susu de tóte. Precum s'ă disu de nenumerate-ori, se va pune mare temeiu pe industri'ă de casa, anume pe tieseturi de totu felulu si pe cuseturi. Totu asia artile frumóse, desemnu, pictura, sculptura, musica; apoi artea mecanica etc. Se nu le totu cante unii si altii, că am ajunsu că tóte se fia mai eftine din bolte. Da femeile nóstre ce se faca tóta tómn'ă si tóta érn'ă până pe la Pasci? Că dóra nu le veti pune că se stérgea pulberea din boltele armenesci, jidovesci si nemtiesci. Timpulu este banu.

Se ceru cu totu adinsulu costume (porturi) nationali tieranesci din tóte districtele, din Transilvani'ă, Banatu, Bucovin'ă. Ni s'au promisu din câteva locuri în natur'ă, de unde nu se póte asia, se se prepare fotograme ilustrate, celu puçinu în formatu de salonu, barbati casatoriti, femei maritate, fetiori, fetióre, baiati; se se aléga inse persóne una cá una si nu nescari schidóle. Sute de parchi de ar veni, tóte aru avea locu. Numai se li se insemne exactu nume, connume, districtulu, comun'ă de unde sunt, chiaru si starea soçiale. Se potu presenta si persóne de pe la cetati în costume tieranesci, numai se nu le alteredie. Ni se spune că se va ingriji si de cătiva calusieri.

— (Casatoria civile.) În fine numai ce se redactá si în B.-Pest'ă unu proiectu de lege pentru introducerea casatoriei civile, sau precum dice poporulu naivu, cununia la domnulu judetiu, nu în biserica prin popi. Este sciutu de comunu, că evreii reformati, si acei unguri cari ambla se ia fete din familiile cele mai bogate evreesci, care adeca au trebuintia se se cunune cu bogati'ă, luca de mai multi ani pentru introducerea casatoriei civile. Ce e dreptu inse, că necumatele dissensiuni si processe escate din caus'ă casatoriilorului mixte între clerurile atátoru confessiuni religióse, au adosu fórte multu, că legislativele staturilorului se smulga cununiile din manile pretilorului, éra enormele spese inpreunate la unele confessiuni cu casatori'ă, au inaintatu concubinatu în proportiuni spaimantátorie.

— (Casu de bigamia.) A propos de legea casatoriei civile, ni se trimite dela Zernesci o corespondentia mai lunga despre unu casu de bigamia, care în acelu tinutu bate cu atátu mai multu la ochi, cu cătu poporatiunea tinea până acuma fórte tare la sanctitatea si castitatea casatoriei. Essenti'ă scrisorei este, că unu june din locu, anume Comsia, dusu înainte cu cătiva ani în

Romani'ă, intorcându-se la loculu nascerei sale, dupace deschise o bolta de manufacturi, decisu a se casatori, luá de soçia pe o féta de familia buna din Tohanulu vechiu, dara în sensulu legei noue civile, care plesnesce preste ochi castitatea femeiesca, chiamá pe mirésa la Zernesci, că se se cunune cu ea acolo. Aci corespondenti'ă adaoge, că pretili din Tohanu nu au fostu avisati că se se faca si ei strigarile cerute de lege în modu peremptoriu. Ce se intempla? În dio'ă de S. Nicolae 6/18 Dec. a. c. se presenta în Zernesci din Romani'ă o femeia frumósica, nascuta din Cohalmu (Rupea) în Transilvani'ă, cu doi prunci, unulu de mana si altulu la peptu, că soçia — legitima a lui Comsia. Ne voindu elu se o recunósca, femeia ilu trase la judecatori'ă reg. din locu, unde între alte scene se intemplá si aceea, că prunculu mai maricelu, cum vediu pe Comsia strigá: „Mami, mami, éca tat'ă!“ Se pare că prim'ă femeia nefericita nu a fostu preparata cu actele absolutu necesarie spre a documentá bigami'ă, că-ci judecatoriulu o indreptá la unu advocatu.

Ce vreti? Acesta este unu casu dintr'o suta. Éca o cestiune internationala din cele mai inportante si mai delicate, de care ar trebui se se interessedie legislative, guberne, cleruri, pressa. Nu este acésta numai cestiune de moralitate, ci si de propagare a elementului nationale. Singuli singulas, diceau decretale imperatorilorului Romei înainte cu 1700 si 1800 de ani.

Unu altu proiectu de lege, cu care si frementa capetele în Budapest'ă si mai departe în tíera, se refere la imbucatiunea mosiörelorului tieranesci; că-ci daca latifundiele de câte 40 mii până la 100 mii de jugere (în Ungari'ă propria) sunt unu mare periculu pentru tíera, cu multu mai periculósă este taiarea mosiilorului (sessiuni) mici în fasii de câte 1 si 2 jugere. Până la 1848 sub iobagia, nu prea érá permisu a imparti mosiile tieranesci; dupa aceea austriacii inca totu mai luasera unele mesuri fórte salutare în favóre poporatiunei rurale, că se nu o póta spolia bogatii si speculantii de proprietatea pamentului. Dela dualismu incóce recunosc si diariile magiare, că în o parte mare a Ungariei si în vreo trei comitate ale Transilvaniei pamentulu se subtrage mereu de sub pitiórele locuitorilorului sateni, si acestia remanu sau robii altora sau fugari pe pamentu; acésta nu mai este devastatiune de averi mobili, că pe timpulu lui Tamerlan si Gengiscanu, ci este espatriarea locuitorilorului. Dara apoi o patu si proprietarii mari, dupace li se ducu locuitorii de prin sate, că-ci atunci lipsindu braçiale muncitórie, valóre mosiilorului scade infricosiatu. Machinele singure nu'i scotu din greutate. Acum totu ei cauta cum aru potea retiné pe locnitori, că se nu fuga în Americ'ă, în Bosni'ă si Dobrogea.

Austri'ă.

Vien'ă. Tóte popórale christiane dorescu, că incai serbatorile cele mari si anume pe ale Nasceri Domnului se le petréca în linisce si pace, cu sententi'ă christiana în gura si în ánima: Marire intru cei de susu lui Ddieu si pe pamentu pace si între ómeni bunavoire! De aci incolo ceea ce este colindatulu la alte popóra, la celu germanu este o datina milenaria arborele Craciunului (Christbaum), destinat a face bucuria mare nu numai pruncilorului si tinerimei preste totu, ci si betranilorului, că-ci le revóca în memoria trecutulu lor. Propriuulu poporu isi vediu si asta-data de familia si de serbatori. Nu asia politici conducatori. Acestia folosindu-se tocma de repausulu poporului, tinura adunari, alergara prin comune si pe la casele ómenilorului, că se le spuna, ce? cá cu ocasiunea conscriptiunei ce se incepe cu terminu dela 12 óre din 31 Dec. spre 1 Ianuariu, nu cumva se se inscria sau declare de altu-ceva, decâtu de germani.

Asia dara cu 1 Ianuariu 1881 se incepe o lupta noua de nationalitati, pe terenulu statistice. Ce e dreptu, acésta lupta noua o incepara cechii în Boemi'ă. Adeca vedindu ei marele numeru de renegati rupti în cursulu timpurilorului din corpulu loru nationale, precum si multe amestecaturi (corcitur) prin casatorii, apoi investandu si din conscriptiunile anteriori, isi propusera cá asta-data se inpedece orice trecere a vreunui cechu în registrele nationalitatiei germane. În registre inse nu e deschisa nicairi rubric'ă nationalitatiei, de cătu alt'ă, adeca intrebarea: care este limb'ă de conversatiune (Umgangs-Sprache), asia cum se decisese în congressulu statisticu europénu tinutu la St. Petersburg în an. 1873. Dara limbi de conversatiune póte se aiba cineva si doue, altii

trei si patru; prin urmare intrebarea este foarte captioasa inca si atunci, candu 'iai substitui terminul de limb'a materna. Asia cehii pornira o propaganda generale preste tota Boemi'a, Moravi'a, Silesi'a si chiaru in Vien'a, unde se afla cechi mai multe dieci de mii. S'au impartitu instructiuni cu sut'a de mii, articlii de diarie, s'au trimisu si agenti pretotinden'i ca se invetie pe poporu, ca nu care cumva se nege ca ar cunosce limb'a nemtiésca, daca nu o cunosce perfectu. VEDIENDU germanii acésta activitate extraordinaria a cehiloru, desvoltata intru constatarea numerului persóneloru de nationalitate ceha, se pusera si ei pe lucru, ca se nu lase nici-unu germanu ori vre-unu rene-gatu a se inscrie la cechi. VEDI ASIA ISI APARA altii elementulu loru nationale.

Din Bucovin'a.

Intr'o corespondentia a sa din Radauti, „N. fr. Presse“ turbédia de mania impotriva judelui de pace, romanu, Cossovici, actualu deputatu in Camera din Vien'a. Pricin'a turburarei este faptul, ca numitul, alesu fiindu deputatu, a facutu declaratia de supunere cátra tronul, in Camera, „in limb'a romanésca, si nu cá in deobste in cea nemtiésca.

„N. fr. Presse“ se intréba cu indignare, daca d. Cossovici este jude de pace cesaro-craiescu austriacu, sau jude de ai Altetiei Sale principelui Romaniei?

Respunsulu d-lui Cossovici va fi foarte usioru si foarte simplu. — Noi — din parte-ne — i aducem vile nóstre felicitari, pentru purtarea sa romanésca, care ne face a crede, ca nenorocit'a Bucovin'a n'a peritu inca pentru romanismu.*)

In deobste scirile ce primimu din Bucovin'a semnalédia, in acésta spoliata podoaba a vechi Moldove, o miscare romanésca regeneratóre, care ne inspira cele mai mari sperantii pentru viitorulu, pe unu momentu compromis, alu fratiloru nostrii de preste Moln'a.

Intre alte societati nationale, s'a infintiatu dilele acestea si unu clubu alu femeiloru romane, cu scopulu de a introduce in familii intrebuintiarea permanenta si singura a limbei romanesci, isgonita in curgerea decadentiei nationale din clasele superióre ale societatiei, de limb'a germana. Societatea numera dejá o multime de aderente din cele mai alese familii. („Alegatorulu“ din Bucur.)

Romania.

Cetimu in „Timpulu“:

Atentatorulu Pietrariu, care este detinutu totu la politia, se afla mai bine; ranile incepu se i se vindece. Pana acuma se dice ca nu a facutu multe marturisiri; elu se marginesce a starui asupra respunsuriloru pe cari le-a facutu la cercetarile din primele momente: nu din ura personala, ci din „convingere patriotica“ a lucratu.

Diaconulu Cárlova si Patescu au facutu marturisiri si au procuratu dovedi mai pretioase. La diaconulu Cárlova era tipariulu hectograficu, in care se trageau proclamatiile „Comitetulu de 50,“ scrise in originalu de Patescu.

„Comitetulu de 50,“ precum se pare dupa marturisirile de pan'acuma, nu numera tocmai 50 de membri. Elu se compunea din Pietrariu, pop'a Cárlova si Patescu si pote inca de doi trei descreerati. Acésta de siguru nu va adormi cercetarile justitiei, care va cautá se gasésca pe toti afiliatii conspiratiei. Se crede ca Patescu si pop'a Carlova, cunoscéndu caracterulu violentu alu lui Pietrariu, l'au trasu la sorti inadinsu, ca se indeplinesca elu crim'a.

Se spunea dilele acestea, ca justiti'a urmarindu atentatul Pietrariu, si conspirati'a celoru „50,“ ar fi descoperitu firele unei alte conspiratii cu scopuri mai departate. Sgomotulu acesta era, pe catu se pare, nefundatu. Se crede ca afara de Patescu si Cárlova, mai tote persónele arestate, ne dandu nici-unu indiciu de vreo culpabilitate, voru fi liberate.

Dintre persónele arestate multe au fostu puse in libertate; intre acestea sunt si dd. Borsiu, M. Lugomirescu si T. Ganescu.

Dela o vreme s'a ivitu la noi si sporescu necontenitu, luandu pe fia-care di proportii considerabile, nisce abusuri de presa ne mai pomenite. Nisce literatori de cafenele, pe catu lipsiti de talentu, pe atatu de impertinenti si de corupti, in complicitate cu nisce tipografi si editori, avendu de multu reputati'a, si comerciala si sociala forte compromisa, si voindu a avea cu orice mijlocu castiguri, nu se sfiescu a arunca dilnicu in publicu o intréga literatura scandalósa, menita a specula curiositatea triviala a masseloru. Sunt nisce novele si romanuri de o brutala si stupida obscenitate, nisce aberatiuni miserabile si desgustátorie, cari trebue se revólte pe cineva, ori-catu ar fi de nepasatoriu, si se'lu faca a se cutremura gandindu-se ca o asia publicatie marsiava pote cadea in man'a copiiloru din scóle, pote petrunderu in unu institutu de educatie, séu in sinulu unei familii. Acum in urma a aparutu o novela, modelu de genulu acesta literariu, de o nerusinare monstruósa.

Ne facemu o datoria a denuntiá parchetulu*) aceste abusuri, amenintiandu'i legea cu care protege moravurile publice celu puçinu de atacuri brutale si façisie, — daca nu de „scabroase afaceri“ patriotice, — i ceremu se'si faca si densulu datori'a, se urmaresca numai decatu pe delincuenti si se'i dea pe man'a justitiei. Nu ne potemu opri de a ne exprima aci mirarea, cum de-atata timpu, de candu durédia scandalulu acesta de presa, inca nu si-a facutu parchetulu acésta datoria. Catu despre politia, nici nu mai vorbimu. Daca nu i'au ajunsu fondurile secrete, ca se póta preintimpiná atentatul contra d-lui primu-ministru, — atentatu afisiatu cu doue luni inainte printr'o sententia a asia numitului „Comitetu de 50,“ — daca d. prefectu nu pote afla despre acelu atentatu, decatu dupa-ce ilu scie tota lumea, — ce se'i mai facemu in desiertu in-putarea, ca nu urmaresce literatur'a scandalósa! Inca odata, ceremu parchetulu se'si indeplinesca datori'a. Specimene de corpu alu delictulu pote gasi in abundantia la tote chioscurile si la toti vendiatorii de diarie. Unulu, celu din urma, care le pune vèrfu la tote, ilu tinemu la dispozitie pentru ori candu ni'lu va cere. Aru trebui facuta immediatu o visita la stabilimentele tipografice, unde aparu, fara nici-o ascundere, publicatiile in cestiune, si unde s'aru descoperi lucruri destulu de interesante asupra acestei miserabile industrii literarie.**)

— Modulu investiturei episcopiloru diecesani in Romani'a dupa norm'a bizantina, se cunosce si din urmatóriele:

Cu ocaziunea solemnitatii pentru investitur'a noului episcopu de Rómnicu si noulu Severinu, acesta a tinutu urmatórea cuventare:

Prea Inaltiate Dómne,

Primescu cu cea mai profunda umilintia din manile Mariei Vóstre Regale acésta carja, care este emblem'a autoritatiei pastorale. Ea, inca din secolulu XIV, a fostu successivu inmanata, de cátra cei mai ilustru Domnitori ai tiei, metropolitiloru Antimu, Charitonu; era mai pe urma, candu acésta eparchia a fostu transformata de cátra marele Mircea in episcopia, toiaugulu pastoralu alu episcopiei Rómnicu-noulu-Severinu, a fostu portatu cu tota demnitatea de cátra prea invetiatalu Antimu Iverénulu, devenitu in urma mitropolitulu Ungro-Valachiei, de cátra Damascenu, introducétoriulu limbei romanesci in serviciile divine ale biserice, si de cátra alti ilustru si prea fericiti pastori ai santei episcopii a vechiloru Bani romani.

In cele de pe urma, proni'a divina a voitu, ca cu conclucarea santulu sinodu si a demnitariloru natiunei, se fiu si eu smeritului archiereu alesu episcopu alu santei eparchii Rómnicului, era Mari'a Vóstra Regala, cu puterea ce ve este data de susu, se incoronati actulu alegerei prin incredintiarea in manile mele cele debile a carjei pastorale.

Mari'a Vóstra Regala, plinu de sperantia in Dumnedieu, care pe „cele nepotentióse le vindeca si pe cele cu lipsa le inplinesce,“ firmu in credinti'a ca voiu avea Inalt'a Vóstra protectiune, si convinsu ca nu voiu fi parasitu de consiliile prea bunulu meu archipastoriu si Primatu alu Romaniei,

*) Procurorii.

**) Cu permissiunea onor. Redactiuni a „Timpulu“: Scandale de acelea revoltátorie, prin care se prostiue press'a intréga a unei tiei, se publica de 20 de ani incóce, anume in capital'a Romaniei, neobservate de auctoritatile publice, si nepedepsite de nimeni. Eca, chiaru si in Parisu se confisca spurcatiuni de acelea, era auctoriu si editorii loru se condamna la temnitia si la amende grele in bani. Aceea nu e libertate de presa, ci este libertinagiu, desfreu de tígani laieti; otrava omoritória.

Not'a Red. Obs.

primescu, cu cea mai profunda umilintia, din manile Mariei Vóstre Regale, carj'a santei episcopii Rómnicu, si declaru ca me voiu silí din tote poteriile mele, ca se realisediu sperantiele ce Mari'a Vóstra pune in modest'a mea persóna, si voiu cautá ca se conducu pe turm'a cuventátorie, ce astadi imi incredintiati, pe calea credintiei, a sperantiei si a dragostei crestine.

Se traiti Mari'a Vóstra!

Se traiésca Mari'a Sa Dómn'a!

Se traiésca Romani'a libera si independenta.

Dupa pronuntiarea acestui discursu, P. S. S. episcopulu investitu s'a retrasu langa I. P. S. S. mitropolitulu Primatu, si Mari'a Sa Regala, luandu cuventulu, a disu:

Prea sántite Parinte,

„Multiamescu Prea Sántiei Tale de urarile calduróse ce faci atatu Dómnei cátu si mie cu ocaziunea acestei solemnitati, care consacra un'a din vechile si cele mai frumoase traditiuni ale bisericei romane.

Amu firm'a convingere, ca Prea Sánti'a Ta, luandu administratiunea spirituala a eparchiei Rómnicului, vei scí a conserva antic'a splendóre a acelei sante episcopii, care a fostu odata mitropolia, si unde se afla atatea frumoase manastiri, monumente trainice ale credintiei stramosiloru cátra biserica, precum numerósele pajiste ale Oltului, adapate cu sangele eroiloru, cari sunt atatea monumente istorice ale neclintitei dragoste a Olteniloru cátra tíera. Pe acestu scaunu episcopalu au siediutu pastori din cei mai ilustru; prin pietatea loru crestina, prin luminele si devotamentulu loru cátra tíera, ei au sciutu se ridice prestigiulu preotiei romane si se inspire poporulu iubirea nedespartita a religiunei si a patriei.

Nu me indoiescu, Prea Sante Parinte, ca inspirandu-te de maretiele exemple ale unoru asemenea predecesori, vei pastori multu timpu si cu fericire turm'a eparchiei, la a carei carma te-a chiamatu inaltulu cleru si representatiunea nationala.“ (Monit.)

Dupa acestea confirmatulu episcopu se întorce dela palatu totu cu pomp'a cu care fu condusu acolo si care sémena foarte multu cu cea observata in Constantinopole, ori-candu noulu patriarchu isi primesce investitur'a dela Sultanu.

— Statistic'a invetiamentulu publicu in Romani'a pe 1877—1878. — In anulu scolaru 1877—1878 au functionatu in Romani'a scóle rurale 1882, din care 1105 de baieti, 149 de fete si 628 mixte, cu o poporatiune de 59,451 baieti si 9325 fete.

Sumele alocate in budgetu pentru aceste scóle rurale se urca la 1,266,000 lei, afara de 476,711 cheltuiti din fonduri judetiene si comunale cá salarii si subventiuni.

Scólele primarie urbane au fostu in numeru de 253, din care 137 de baieti si 116 de fete, cu o poporatiune totala de 28,472 elevi si eleve.

Scólele primarie urbane de baieti si fete se intretinu de statu, afara de 18 intretinute de comune. Sumele alocate in budgetulu statulu pentru aceste scóle se urca la 1,464,000 lei.

Licee au fostu 7 cu 2044 scolari si 147 profesori.

Gimnasiele au atinsu cifr'a de 19 cu poporatiune de 1869 scolari si 160 profesori. Parte din aceste gimnasii se intretinu de statu, parte de comune.

Seminarie au fostu 9 cu 2935 elevi si 94 profesori.

Scóle secundarie de fete au functionatu 7 cu 540 eleve si 76 profesori.

Scóle professionale n'au fostu de catu 3 frecuentate de 178 eleve.

Scóle normale incepusera de atunci a fi mai numeróse, si se contá dejá 10 scóle normale cu 515 elevi.

Scóle comerciale 4 cu 215 elevi.

Scóle militare au fostu 2, la Jasi si la Bucuresci, afara de scólele regimenteloru, primele au fostu frecuentate de 255 elevi.

Alte scóle au fostu: Pentru bele arte 2; conservatóre de musica si declamatiune 2; o scóla libera de sciintie politica; scóla de poduri si siosele, scóla de agricultura, scóla de meserii, de farmacia, de veterinaria, de mositu, de teonia, etc.

Invetiamentulu universitariu este reprezentatu prin 2 universitati, la Iasi si la Bucuresci, cu câte o facultate de dreptu, litere, de sciintie; in Bucuresci exista si o facultate de medicina. Facultatea cea mai frecuenta este aceea de dreptu, cu 78 studenti la Iasi, 147 la Bucuresci, apoi facultatea

*) Press'a pangermanista se sbuciuma in desiertu. In parlamentulu austriacu din Vien'a are dreptu ori-care deputatu, nu numai se declare supunere la legi, dara se si particepe la desbateri in limb'a sa nationala, ceea ce se si intempla unoru sloveni, cechi, italiáni din Tirolu si galitiani. Ardelenii romani pre candu se aflau la senatulu imperiale (1863—1865), erau invitati de cátra insusi presedintele, ca se cuventadie in limb'a pe care o cunosc mai perfectu si apoi aveau interprete in casu de lipsa.

de medicina cu o poporatiune de 143, de sciintie cu 84, si de litere cu 56 elevi.

Afara de scólele publice, mai functionau si alte scóle private, confessionale si altele, in numeru de 184, dintre care 96 de baieti, 64 de fete si 24 mixte. Poporatiunea lor atingea cifr'a de 7512 baieti si 4064 fete.

Totalulu bacalaureatiloru din Romani'a dela inceputu pàna la 1878 inclusivu s'a urcatu la cifr'a de 1112, intre cari este si o balaureata romana.

Éta pe ani numerulu bacalaureatiloru admisi.

Anii	1867	1868	1869	1870	1871	1872
Bacalaur.	11	25	35	74	88	131
	1873	1874	1875	1876	1877	1878
	139	78	190	150	74	117*)

(Dupa Cur. finant.)

— Camer'a deputatiloru. In cursulu ultimei septemani, camer'a a votatu in sectiuni intre alte proiecte de lege, acela pentru instituirea unei comisiuni insarcinate cu revisuirea lucrarilor comisiuniloru de recensementu, pentru baterea monetei divisionare de argintu in bucati de 2 lei, 1 leu si 50 bani, pàna la sum'a de lei 4,600,000. S'a depusu apoi pe biuroulu camerei unu proiectu de lege care suna:

„Ori-cine va interpune numele spre a cumpará imobile rurale pentru persóne ce nu au dreptulu dupa lege, va fi pedepsitu cu amenda de 5000—20,000 lei, si cu inchisóre corecionala dela 1—6 luni. Judecat'a va mai putea pronuntá si interdictiunea drepturiloru politice pe timpu marginitu. Afara de persónele interessate, voru avea si procurorii tribunaleloru dreptulu de a intentá din oficiu actiune pentru anularea vendiariloru de asia natura si aplicarea pedepseloru susu-mentionate.“

Scopulu acestuiu proiectu de lege este invederatu pentru ori-cine'lu va cetí, fia si numai in fuga. Multime de straini, nu indigeni, au inceputu se mérga cu capitalurile loru in Romani'a, cá se cumpere pe furisú, sub nume falsu, pamentu càtu se póte mai multu, dominie intinse si fertili, pentrucá succesive se desmostenésca pe proprietariu romani si pe poporulu romanescu. Càta grija, ce cautatura agera trebe se aiba romanii si mai virtosu barbati de statu ai loru, pentrucá natiunea se nu fia desheredita, ici prin comerciu, dincóce prin industria si de aci inainte chiaru si prin economi'a de campu. Apoi se nu cultivamu economi'a politica si nationala cu totii, in scóle si in societate, in carti si in diarie, in teoria si praxe?

— (Cutremuru). Joi in 11/23 Dec. pe la 11 óre antem. s'a simtitu in capitala unu cutremuru, care s'a innoitu sambata sér'a dupa 5 óre, si a tinutu numai doue secunde, acesta inse s'a simtitu mai in tóta tier'a pàna pe la Jasi, éra la Galati a fostu mai violentu. Dela Constanti'a si Rusciucu vení aceeasi scire. Totu atunci se simtise si pe la Brasiovu.

— (102 advocati) au fostu stersi din lista de càtra auctoritatea respective, din care cauza s'au facutu interpellatiuni in camera, de unde s'au nascutu discussiuni ferbinti, pàna acum inse fara rezultatu. Atàta inse nu potu negá nici cei mai exaltati aparatori ai clasei advocatiloru, cà intre ei s'au stracuratu multime de individi, cari nu le facu nici-o onóre, cí din contra dau ocaziune la tóta lumea, cá se vorbésca atàtu de reu despre acésta classa inportanta de ómeni, in càtu de ex. in Serbi'a 'i scósera chiaru din corpulu legislativu, cá se nu mai póta fi alesi, éra turcii nu voru nici se audia de advocati. In Europ'a, unde viéti'a publica si privata este nespusu de variata si complicata, classa advocatiloru este o adevrata necesitate; de aceea se si facu incercari diverse de a o regulá prin legi.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Petru Hodrea, economu distinsu, presiedinte alu comitetului parochialu, membru

*) Terminii cu cari se denóta diversele institute de invetiamentu, adoptati in Romani'a din Franci'a, diferu multu de cei usitati dincóce de munti si in totu coprinsulu monarchiei austriace. Asia intre altele: Scóle primarie corespundu la celea numite la noi scóle normali de 4 clase inferioari; din contra scóle normali sunt preparandile, scólele pedagogice dela noi. Gimnasie sunt numai cele cu 4 clase gimn., éra cele cu câte 7—8 se dicu licee. Scóle secundarie sunt totu gimnasie — de fete. Si profesionali, sunt cele industriale (Gewerbeschulen). Bacalaureatu-maturitate.

In a. 1877/8 scólele au fostu cercetate din caus'a resboiului multu mai reu decâtu in anii urmatori.

Red. Obs.

in reprezentanti'a comunala, membru alu bancei „Transilvani'a“, inpartasitu cu ss. taine, adormí in Domnulu dnpa grele suferintie in 14/26 Decembre a. c. la 1 1/2 óre d. a. in etate de 49 ani.

Remasitiile pamentesci s'au ridicatu din cas'a repausatului si s'au inmormentatu Mercuri in 17/29 Decembre la 11 óra inainte de amédi in cimiteriulu gr. or. alu comunei Resinariu.

Cu ànima infranta de dorere aducemu acésta la cunoscinti'a tuturor rudeniloru si amiciloru repausatului. Resinariu, in 15/27 Decembre 1880.

Dobra Hodrea nascuta C. Dancasiu, soçia. Mariutia Hodrea, sora. Sierbanu C. Dancasiu, Alemanu Drocú, Marina A. Drocú, cumnati. Dr. Joanu Popu, medicu de regimentu; Constantia Popu, Joanu Craciunu, preotu; Stanca Craciunu, Josifu Goga, invetiatoriu si Aurelia Goga, invetiátóre, fini.

Acesta era unulu din acei barbati romani, despre care se póte dice in cugetu curatu, cà „nu era in trensiu viclesiugu“. Preste acésta unulu din ómenii cei mai activi nu numai cá economu, ci si cá comerciantu, care avea relatiuni cu piatie mari, si ce e mai nobilu, mai frumosu si — mai raru, unu vigorosu ajutatoriu alu scóleloru si alu literaturii romanesci. Petru Hodrea cumpará ori-ce carti credea densulu cá póte invetia din ele si tinea câte 3—4 diarie romanesci. Dómne Ddieule, fia'ti mila de noi, nu ne mai lua asia curendu membrii din famili'a romanésca, precum a fostu si P. Hodrea!

— (Desiu, 26/14 Dec. 1880.) Parastasu pentru Dr. Josifu Hodosiu! Astadi s'au celebratu cu tóta pietatea parastasulu pentru Dr. Josifu Hodosiu mai àntaiu in biserica gr. cath., unde d. protopopu localu J. Velle tinú o cuventare acomodata intru pi'a memoria a defunctului, de acolo poporulu si inteliginti'a condusa de d. protopopu au trecut la biserica gr. resarit., unde se adunaseru si mai multe dame romane inbracate in doliu, si unde dupa dispositiunile facute au fostu improvisatu unu catafalcu (sicriu), invelitu cu panura négra, éra sicriulu pe lãnga lumini, adornatu de dómn'a Ernestina Manu cu o cununa frumósa. Dupa cantarile rituali esecutate cu precisiune de chorulu inteligentiei romane, d. Joanu Cipu tinú o cuventare scurta, dandu biografi'a defunctului in cuvinte bine alese; dupa acésta chorulu a cantatu versulu funebrealu „In loculu celu secretu.“ Poporulu fu adencu misicatu de condolenti'a generala dupa exemplulu inteligentiei numeroase, siop-tindu intre sine: „Dómne, candu si unde ne vomu mai vedea cu totii adunati si la o serbatórie de bucuria generala nationala? lasandu fia-care cursu liberu lacrimeloru pe façia. Da! acea di de bucuria inca va sosí prin conlucrare si contielegere inprumutata atunci, candu interessarea nóstra pentru binele poporului si egalitatea drepturiloru nationale va fi asemenea doiosului nostru frate si barbatu, a càru amintire o amu serbatu.“ *)

Unu crestinu.

Post'a redactiunii.

— Orascia. Novembre (scolastice). S'au amenatu din ratiuni grave, dar le va vení timpulu.

— Sibiiu, fara data (Esperientiele). In carnevalu e timpulu.

— Sibiiu 28 Dec. Indata-ce 'i vomu putea face locu alaturea cu cele ce urmédia aci mai la vale.

— De lãnga Timisiu, 21. Fagarasiu 24. Maieru 24. Campénulu 27 Dec. Tóte bune; càtu mai curendu.

— Cernauti 11 Dec. Se póte numai in estrasu.

— Gyergyo Tölgyes, 7 Dec. Buna, o parte inse cere a fi prelucrata. Se va publicá.

— Vien'a, 13 Dec. Nu e locu pentru certe private; nu se póte. 20 Dec. Antropologica; ii vomu cautá locu.

— Satmaru, din 20 Nov. venita numai in 26 Dec. si in 15 Jan. e terminulu!

— Desiu. Asia'mi trebe, daca n'am invetiatu se cunoscú nici pàna acum ómenii. Gratiás.

*) Un'a dou'a corespondentia totu din Desiu de dato 26 Dec. descrie aceeasi solemnitate funebrale in termini totu asia de doiosi. Càta satisfactiune pentru umbr'a amicului nostru repausatu, dupa insultele cu totul gratuite, trase cá de peru asupra lui in vér'a trecuta, aici in Sibiiu!

Preturiile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

24 Decembre st. n. in Sibiiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 6.80—7.80
Gráu, amestecat	1 „	„ 5.30—6.30
Secara	1 „	„ 5.40—5.80
Papusiou	1 „	„ 2.80—3.20
Ordú	1 „	„ 3.60—4.—
Ovesu	1 „	„ 1.80—2.20
Cartofi	1 „	„ 1.60—2.—
Mazare	1 hectolitru	fl. 9.—10.—
Linte	1 „	„ 11.—12.—
Fasole	1 „	„ 5.—5.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 30.—34.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 36.—40
Carne de vita	1 „	„ 44—46
Oua 10 de		—25

Carti romanesci

care se afla la

W. Krafft in Sibiiu.

Calendare pe 1881.

Amicul Poporului de V. Roman	50 cr., cu tram. franc.	55 cr.
Bunul Econom de Comsia si Brote	45 „ „ „	50 „
Din tipogr. archidiecezana	30 „ „ „	35 „
Micu (cirile)	22 „ „ „	24 „
De parete (cu portretele Eroiloru)	20 „ „ „	22 „

Carti scolastice

fara ridicarea pretiului, la ale D-lui J. Popescu damu si rabatu.

Requisite de invetiamentu.

Map'a tieriloru tienstorie de corona Ungariei pentru scólele populare, data de E. Bordeaux, 158 cm. lata 111 cm. inalta, pe pandia in mapa, necolorata fl. 5.—, colorata	6.—
Map'a Europei, trad. de J. M. Moldovanu, 140 cm. lata si 120 cm. inalta, pe pandia, in mapa	5.50
Map'a Semigloburile séu cart'a globului pamentescu, 131 cm. lata si 110 cm. inalta, pe pandia, in mapa	4.50
Globuri terestre ajustate, 22 cm. in diametru	7.—
Aparatulu metricu constandu din 12 obiecte, inpreuna cu esplicarea lor in limba romana	4.50
Atlas de istori'a naturala cu 250 figure colorate si cu prescurtare compl. a istoriei natur. a catoru 3 domen. leg.	1.75
Masina de computu cu globuletie albe si negre pe drota (sirna)	3.20

Album macedo-roman cu colaborarea generósa a 180 de scriitori si artisti din tóta Europa. Acestu monumentu neperitoru alu miscarei de simpatie a Europei si a Romaniei pentru cultura romaniei din Peninsula balcanica, (caci se scie ca produsulu din vendiarea Albumului este destinatu a mari fondulu scolasticu alu Societatei de cultura Macedo-Romana), nu póte lipsi din bibliotec'a nici unui Romanu, nu numai cá o opera patriotica, dar si ca cea mai frumósa carte ilustrata, ce vreodata s'a publicatu la Romani. Edit. de luxu fl. 10.—, cu trimit. franc. fl. 10.15 „ ordinar. „ 4.—, „ „ „ 4.15

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiarea W. Krafft in Sibiiu opulu:

Resbelulu orientalu ilustratu

de

Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Pretiulu eleg. legatu 8 fl.

Pe càtu va mai ajunge inca marginitulu numeru de esemplarie din premiulu coloratu „Ocuparea Plevnei“, cumparatorii acestui opu ilu voru primi gratis, éra cei cari voiescu a'lu avea incadrat, voru avea a mai platí 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,

(28) 5

librariu — editoru in Graz.

Rogare urgenta!

Acei abonenti ai opului „Resbelulu orientalu“, cari au primitu fasciculele dela inceputu (1—5) dela dn. Joanu Catana, negutiatoriu in Orascie (Broos) si urmarea nu au mai primit'o, sunt rogati a'mi trimite adresele lor, de órece susumitulu nu voiesce a mi le trimite si eu nu 'iam mai potutu trimite urmarea, din cauza cà nu mi-a platitu sumele incassate.

Paul Cieslar,

(50) 1—2

librariu in Graz.

Nr. 366/1880.

(49) 2—2

Concursu.

Venindu in vacantia 2 ajutóre de câte 25 fl. v. a. din cele 16 destinate a se dá invetiaceiloru dela optu profesiuni anumite, se publica prin acésta concursu pentru doi tineri romani, cari voiescu se invetie un'a din urmátorele meserii: rotari'a, lemnari'a (dulgheri'a, bardasi'a), ferari'a (ori lacatari'a), curelari'a (ori sielari'a), mesari'a (templari'a), cococari'a, pelarieri'a, cismari'a (ciobotari'a.)

Suplicele au se fia instruite cu urmátorele documente:

1. Carte de baptismu, din care se fia evidentu, cà concurentele este de nascere romanu, si cà are celu puçinu etatea de 14 ani inpliniti.

2. Atestatu scolasticu, cà are celu puçinu cunoscintiele care se propunu in scólele primarie (normale) de patru clase, si mai cunóse si vreo alta limba usitata in Transilvani'a, magiara séu germana.

3. Reversu dela parinti séu tutori, cà voru lasá pe fiii lor se invetie meseri'a la care se aplica, pàna candu voru esí sodali conformu reguleloru existente pentru industriari, si cu atestatu in regula.

4. Unu exemplariu din contractulu, ce parintele séu tutorulu (epitropulu) suplicantului va inchiáiá cu maistrulu, la care elevulu intra pentru invetiarea profesiunii.

Terminulu acestuiu concursu se defige pàna la 15 Februaru 1881.

Suplicele intrate dupa espirarea acestuiu terminu, nu se voru mai putea luá in consideratiune.

Sibiiu, 18 Decembre 1880.

Comitetulu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Jacobu Bologna,

G. Baritiu

v.-presied.

secret.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.